

MoradiMoghadam, Hossein; (2023). The Opinion of Librarians Regarding Entrepreneurship in Public Libraries through the Establishment of Information Consulting and Readers' Advisory Services. *Journal of Knowledge-Research Studies*, 2(2) : 85-102.

Doi: 10.22034/jkrs.2023.53299.1027

URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_16655.html

The paper is an open access and licensed under the Creative Commons CC BY NC license.

The Opinion of Librarians Regarding Entrepreneurship in Public Libraries through the Establishment of Information Consulting and Readers' Advisory Services

Hossein Moradimoghadam¹

Received: May, 24, 2023

Accepted: July, 23, 2023

Abstract

Purpose: Information consulting services and readers' advisory services are often overlooked in public libraries, which are widely recognized as centers for learning. This research aims to assess the feasibility and implementation of information consulting and readers' advisory services in the public libraries of Semnan, with a focus on entrepreneurship in public libraries.

Methodology: A mixed exploratory approach was used for this research. Qualitatively, semi-structured interviews were conducted with librarians from public libraries in Semnan to identify key concepts related to information consulting and entrepreneurship in libraries. Quantitatively, these concepts were evaluated using a survey distributed to librarians from public libraries in Semnan.

Findings: The findings revealed that over 74% of public library librarians in Semnan were interested in establishing information consulting and readers' advisory services in their libraries. According to librarians, these services would attract more library users, maximize the utilization of library resources, and increase satisfaction among library patrons. Librarians also emphasized the importance of strong public relations and communication skills, expertise in the field, and a genuine interest in helping others as essential characteristics for those providing information consulting and readers' advisory services.

Conclusion: Entrepreneurial opportunities within the field of Knowledge and Information Science can include electronic information consulting and readers' advisory services, the establishment of information consultation phone lines (subject to the necessary permits), and the provision of family counseling and psychology services. It is also suggested that specialized information consulting courses and training be provided to librarians to create employment opportunities for graduates. This entrepreneurial approach can generate income for public libraries.

Value: Information consulting and readers' advisory services in public libraries, particularly in Semnan province, offer potential for entrepreneurship and employment, fostering professional growth within the field of Knowledge and Information Science.

Keywords: *Information Consulting and Readers' Advisory Services, Public Libraries, Semnan Province, Entrepreneurship*

1. Assistant Professor, Semnan University, Semnan, Iran (Corresponding Author)
h-moradimoghadam@semnan.ac.ir

Extended Abstract

Purpose: Public libraries distinguish themselves from other types of libraries through the diverse range of users and collections they serve. Entrepreneurship involves the transformation of ideas into viable businesses. One overlooked service within public libraries, which are recognized as centers for learning, is information consulting and readers' advisory services. The establishment of these services can foster an entrepreneurial environment for professionals and graduates in the field of Knowledge and Information Science.

This research aims to assess the feasibility and implementation of information consulting and readers' advisory services in public libraries in Semnan province, focusing on entrepreneurship in public libraries.

Methodology: A mixed exploratory approach was employed for this research. Semi-structured interviews were conducted with librarians from public libraries in Semnan city to identify fundamental concepts related to information consulting, readers' advisory services, and entrepreneurship in libraries. These concepts were then quantitatively assessed through a survey distributed to librarians from public libraries in Semnan province. The sequential method was used, with qualitative research used to explore librarians' perspectives and quantitative research used to gather data and explore key topics, concepts, and issues related to information consulting, readers' advisory services, and entrepreneurship.

Findings: The research findings revealed that over 74% of public library librarians in Semnan province expressed a willingness to establish information consulting and readers' advisory services in their libraries. According to librarians, these services would attract more library users, optimize the utilization of library facilities and resources, and increase patron satisfaction and productivity among librarians. Librarians emphasized the significance of strong public relations, effective communication skills, professional commitment, expertise, and a genuine interest in helping others as essential qualities for those providing information consulting and readers' advisory services.

Conclusion: The field of Knowledge and Information Science offers entrepreneurial opportunities through the provision of online information consulting and readers' advisory services. Additional avenues for expanding information consulting services include establishing telephone consultation services after obtaining the necessary permits and providing family counseling and psychology services. Specialized courses and training for librarians can create employment opportunities for graduates in the field of Knowledge and Information Science. To maximize these opportunities, the establishment of information consulting service offices within public libraries nationwide is recommended, contributing to entrepreneurship and income generation.

Given the high level of interest expressed by over 70% of public library librarians in Semnan province to offer information consulting services in their libraries, it is suggested to explore the feasibility of establishing an information consulting desk on a trial basis in other provinces as well. In addition to in-person counseling, it is recommended to offer electronic information consulting services through the public library's website, including online chat, email, web forms, and telephone services for libraries equipped with the necessary resources.

Value: Information consulting and readers' advisory services in public libraries, particularly in Semnan province, offer new entrepreneurial opportunities and

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 2

Serial Number 4

2023

employment prospects, promoting professional growth within the field of Knowledge and Information Science.

References

- Alimoradi, Z., Zerehsaz, M., & Azimi, A. (2022). Desirable Job Competencies for The Position of Information Consulting Job in Iran. *Human Information Interaction*, 9(3), 64-76. doi:10.1001.1.24237418.1401.9.3.8.8 . [In Persian].
- Bagheri, M. (2012). *Effect of group Information consulting on library anxiety and library behaviors among users of Institution of Iran's Public Libraries (A case study: Isfahan-Fooladshar-Shahid Tavakoli)*. MA. Dissertation, Information science and knowledge studies, Isfahan University. [In Persian].
- Bagheri, M., Shabani, A., & Abedi, A. (2014). Effect of group Information consulting on library anxiety and library behaviors among users of Institution of Iran's Public Libraries (A case study: Isfahan-Fooladshar-Shahid Tavakoli). *Research on Information Science and Public Libraries*, 19(4), 569-581. doi:10.1001.1.26455730.1391.18.4.3.2 . [In Persian].
- Bagheri, M., Sharif, A., & Tajafari, M. (2017). Categorization of Public Services in the Information Center and the Central Library of Ferdowsi University of Mashhad based on Kano's Model of Customer Satisfaction. *Library & Information Science*, 7(1), 192-217. [In Persian].
- Bagheri, M., Zamani, B. E., & Abdollahi, S. M. (2013). Effectiveness of information counseling courses on information seeking behavior of public library users: A case study. *Research on Information Science and Public Libraries*, 18(4), 385-400. doi:10.1001.1.26455730.1391.18.4.3.2 . [In Persian].
- Fadaie, I., Gh. (2013). Editor's Note: Information consulting is a forgotten thing in libraries and information centers. *Research on Information Science and Public Libraries*, 18(4), 357-361. doi:10.1001.1.26455730.1391.18.4.1.0 . [In Persian].
- Fadaie, I. Gh. (2012). New Functions for Libraries and Information Centers. *Research on Information Science and Public Libraries*, 18(1), 7-24. doi:10.1001.1.26455730.1391.18.1.1.4 . [In Persian].
- Frank, D. G., Raschke, G. K., Wood, J., & Yang, J. Z. (2001). Information consulting: The key to success in academic libraries. *The Journal of Academic Librarianship*, 27(2), 90-96. [https://doi.org/10.1016/S0099-1333\(00\)00180-4](https://doi.org/10.1016/S0099-1333(00)00180-4)
- Galyni Moghaddam, G. (2010). Information consulting in the information society. *Ketab e Mah Koliat*. 13(5), 22 -23. [In Persian].
- Ghanadinezhad, F. (2022). Entrepreneurship in Public Libraries: A Review of Studies Using the Meta-Synthesis Method. *Library and Information Science Research*, 12(1), 100-120. doi:10.22067/infosci.2022.24194.0 . [In Persian].
- Joung, H. T. (2008). A Study On Establishment Plan of Consulting System for the Construction and Operation of a Public Library. *Journal of the Korean Society for Library and Information Science*, 42(2), 255-275.
- Noruzi, A., & Velayati, K. (2009). Information consulting: Principles, methods, and techniques. Tehran: Chapar. [In Persian].
- Ocholla, D. N. (1998). Information consultancy and brokerage in Botswana. *Journal of Information Science*, 24(2), 83-95. <https://doi.org/10.1177/016555159802400203>
- Shahrzadi, L., & Ashrafi-rizi, H. (2016). Health information consulting: Key role of medical Librarians. *Journal of Medical Education Development*, 9(21), 1-4. doi:10.1001.1.22519521.1395.9.21.10.7
- Shahrzadi, L., & Ashrafi-rizi, H. (2016). Health information consulting: Key role of medical Librarians. *Journal of Medical Education Development*, 9(21), 1-4. doi:10.1001.1.22519521.1395.9.21.10.7
- Shokri, M., & Rahaei, S. (2005). The role of academic librarians in information counseling. *Informology*, 2(5), 157-168. [In Persian].

Journal of
Knowledge-Research Studies
(JKRS)

Vol 2

Issue 2

Serial Number 4

2023

مرادی مقدم، حسین (۱۴۰۲). دیدگاه کتابداران درباره کارآفرینی در کتابخانه‌های عمومی با راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان. *نشریه مطالعات دانش پژوهی*، ۲(۲): ۸۵-۱۰۲. DOI: 10.22034/jkrs.2023.53299.1027 URL: https://jkrs.tabrizu.ac.ir/article_16655.html

این مقاله به صورت دسترسی باز و با لایسنس CC BY NC کپی‌رایت‌کامانز قابل استفاده است.

دیدگاه کتابداران درباره کارآفرینی در کتابخانه‌های عمومی با راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان

حسین مرادی مقدم^۱

تاریخ پذیرش: ۱ مرداد ۱۴۰۲

تاریخ دریافت: ۳ خرداد ۱۴۰۲

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر امکان‌سنجی و راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان در کتابخانه‌های عمومی استان سمنان به عنوان خدمتی مبتنی بر کارآفرینی در کتابخانه‌های عمومی است.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر با استفاده از روش ترکیبی اکتشافی انجام شده است. در بخش کیفی مهم‌ترین مفاهیم در حوزه مشاوره اطلاعاتی و کارآفرینی در کتابخانه‌ها با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته با کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر سمنان شناسایی شد و در بخش کمی مفاهیم و موضوعات شناسایی شده مورد ارزیابی قرار گرفت. جامعه آماری از بین کلیه کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان است که ۱۱۰ نفر بودند، که نمونه‌گیری پژوهش با استفاده از جدول مورگان به حجم ۸۶ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند.

یافته‌ها: بیش از ۷۴ درصد کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان مایل به راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان در کتابخانه‌های عمومی استان بوده‌اند. از نظر کتابداران، خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان باعث جذب بیشتر مخاطبان کتابخانه‌ها، استفاده بهینه از امکانات و منابع کتابخانه شده و رضایت بیشتر مراجعین و بهره‌وری بیشتر کتابداران را فراهم خواهد نمود. همچنین از نظر کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان از مهم‌ترین ویژگی‌های نیروی انسانی ارائه‌دهنده خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان، روابط عمومی بالا و مهارت‌های ارتباطی مناسب، متعهد و متخصص بودن نیروهای انسانی در حرفه و علاقه‌مند به ارتباط گرفتن با دیگران و کار مشاوره، خوش اخلاق بودن و برخورد مناسب کتابداران بوده است.

نتایج: یکی از زمینه‌های کارآفرینی در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی می‌تواند ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان به صورت الکترونیکی و نیز راه‌اندازی تلفن مشاوره اطلاعاتی باشد که می‌تواند پس از اخذ مجوزهای لازم از نهادهای مرتبط انجام پذیرد.

اصالت و ارزش: خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان در کتابخانه‌ها به‌ویژه کتابخانه‌های عمومی می‌تواند افق‌های تازه‌ای را فراروی کارآفرینی و اشتغال فارغ‌التحصیلان و ارتقای حرفه فراهم نماید.

کلیدواژه‌ها: مشاوره اطلاعاتی، مشاوره خوانندگان، کتابخانه‌های عمومی، استان سمنان، کارآفرینی

۱. مقدمه

در مورد اهمیت مشاوره باید گفت که مشاوره یک اصل اساسی در زندگی فردی و اجتماعی است. همچنان که سؤال مرجع، مصاحبه مرجع نیاز دارد مشاوره هم، مرجع مشاوره قابل و مناسب طلب می‌کند و در انتخاب آن باید نهایت دقت به خرج داده شود. فدایی عراقی (۱۳۹۱) در اهمیت مشاوره و نقش کتابخانه‌ها در امر مشاوره اطلاعاتی معتقد است بحث اساسی این است که آیا کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی به‌عنوان مراکز مشاوره و کتابدار صالح به‌عنوان فرد مورد مشاوره مورد قبول است؟ اگر بگوییم نه، بخش اعظم وظایف این مراکز را نادیده گرفته‌ایم و آن را به محیط داد و گرفت کتاب و مواد دیگر فرو کاسته‌ایم. اما اگر نظر در رابطه با این پرسش مثبت باشد آنگاه باید سطح آن را مشخص کنیم. آیا کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی فقط مراکزی هستند که ما سؤالاتمان را مطرح می‌کنیم و یا آنجا را محل مناسبی برای شور و درنهایت تصمیم‌گیری می‌دانیم. در مورد کتابداری و اکنون علم اطلاعات و دانش‌شناسی باید گفت که علاوه بر آنکه این حوزه علمی صبغه مدیریتی قوی دارد، کتابخانه‌ها نیز به‌عنوان محل‌هایی که در آن دانش‌های گوناگون وجود دارد و کتابداران به‌عنوان متخصصان و کارشناسان فن و دانش‌کاوان ماهر که بر کار خویش مسلط‌اند وجود دارند و آماده برای مشاوره‌اند (فدایی عراقی، ۱۳۹۱).

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۸۶

دوره ۲، شماره ۲

پیاپی ۴

۱۴۰۲

خدمات مشاوره اطلاعاتی با مفهوم مشورت که در دین اسلام از ارزش و اهمیت زیادی برخوردار هست سروکار دارد. این مفهوم اشاره به خرد جمعی و استفاده از نظر و تجربه دیگران دارد. کسانی که شناخت و تجربه موضوعی دارند می‌توانند طرف مشورت قرار گیرند. این مفهوم در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی از حوزه مشاوره خانواده گرفته شده است. اصطلاح مشاوره اطلاعاتی در زبان انگلیسی زیاد کاربرد پیدا کرده است اما در بیشتر موارد مربوط به مشاوره در سطح مدیران و در ارتباط با شرکت‌های مختلف است (گلینی مقدم، ۱۳۸۹).

از خدمات مشاوره اطلاعاتی تعاریف متعددی ارائه شده است. کمک به مراجعه‌کننده برای ارضای نیازهای اطلاعاتی او که شامل مهارت‌هایی در چارچوب الگوی حل مسئله است. امروزه مشاوره اطلاعاتی به‌صورت واژه‌ای بنیادی در حوزه علم اطلاعات و اطلاع‌رسانی درآمده است (نوروزی و ولایتی، ۱۳۸۸). خدمات مشاوره اطلاعاتی می‌تواند طیف وسیعی از ارائه مشورت‌های تخصصی در حوزه بازیابی، سازمان‌دهی و دسترسی به اطلاعات موردنیاز کاربران را در زمینه‌های مختلف علمی، هنری، اقتصادی، سلامت و غیره به‌صورت حضوری و غیرحضوری (الکترونیکی) از طریق خدمات مرجع دیجیتال کتابخانه‌ها به‌وسیله چت نوشت‌ها، فرم‌های وبی، پست الکترونیکی، خدمات مشاوره تلفنی فراهم آورد. این خدمت در واقع شامل معرفی پایگاه‌ها و وبسایت‌ها و سامانه‌های مختلف ارائه خدمات الکترونیکی و نیز منابع چاپی دسترسی به اطلاعات موردنیاز کاربران را فراهم می‌آورد.

در کتابخانه‌های عمومی در کنار مشاوره اطلاعاتی، مشاوره خوانندگان نیز می‌تواند انجام پذیرد. خدمات مشاوره خوانندگان به‌عنوان یک خدمت کلیدی در کتابخانه‌های عمومی می‌باشد. هدف خدمات مشاوره خوانندگان، کمک به افراد برای یافتن آثاری است که احتمالاً از آن‌ها لذت می‌برند. به‌علاوه

این خدمات امکان دسترسی به این نوع منابع را تسهیل می‌کند. بر اساس تعریف، خدمات مشاوره خوانندگان یک خدمت کتابخانه‌ای مشتری‌محور برای رفع نیازهای خواندن باهدف لذت، سرگرمی و تفریح است که کتابدار متخصص مشاوره خوانندگان آن را ارائه می‌دهد. خواندن برای سرگرمی و تفریح یکی از مهم‌ترین بخش‌های زندگی افراد است و لذت از مهم‌ترین جنبه‌های خواندن در اوقات فراغت است. منظور از خواندن با لذت و تفریح، خواندنی است که با اراده آزاد و به دنبال کسب رضایت خاطر از عمل خواندن انجام می‌پذیرد. این اصطلاح به‌نوعی از خواندن اشاره دارد که مستقل، داوطلبانه و در اوقات فراغت انجام می‌پذیرد.

موفقیت خواننده در یافتن کتاب‌های خوب با موفقیت کتابخانه در ارتباط است. هر انتخاب موفق موجب می‌شود که خواننده تازه کار بخواهد این تجربه لذت‌بخش را با خواندن چیز دیگر تکرار کند. بنابراین برای اینکه خواننده تجربه‌های لذت‌بخش زیادی داشته باشد، لازم است بتواند کتاب‌هایی را بیابد که دقیقاً مطابق خواست و نیاز اوست تا از احساس خواندن لذت ببرد. در حال حاضر، اهمیت مشاوره خوانندگان به‌عنوان یک خدمت کتابخانه‌ای در دنیا روزبه‌روز در حال افزایش است، به‌ویژه در زمینه تشویق به استفاده و تبدیل آن به‌عنوان یک خدمت ارزشمند و ضروری در کتابخانه. با این همه، با وجود اینکه خدمات مشاوره خوانندگان ضروری تلقی می‌شود، آموزش یا پشتیبانی خاصی به‌ویژه در داخل کشور برای آن فراهم نیست و نیاز به آموزش بیشتر در زمینه مهارت‌های مشاوره خوانندگان چه در برنامه‌های درسی علم اطلاعات و دانش‌شناسی و چه در آموزش‌های ضمن خدمت کتابداران کتابخانه‌های عمومی احساس می‌شود (قاسمپور، ۱۳۹۸).

مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی می‌تواند در موارد مختلفی صورت پذیرد که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

مشاوره خوانندگان، اشاعه اطلاعات گزیده و آگاهی‌رسانی جاری، کارگزار اطلاعاتی، کارآفرین اطلاعاتی و خوداشتغالی در حوزه اطلاع‌رسانی و... همچنین مشاوره در خصوص انتخاب کتاب‌های مناسب برای کودکان و نوجوانان و نیز والدین آنان، مشاوره در خصوص منابع اطلاعاتی و منابع مرجع و مکان‌یابی انواع منابع اطلاعاتی و ارجاعی، کسب مهارت‌های بازیابی، ارزیابی، سازمان‌دهی و تبادل اطلاعات، مهارت‌های جستجوی اطلاعات در پایگاه‌های اطلاعاتی و آشنایی با روش‌های کسب اطلاعات معتبر از سازمان‌های مختلف دولتی و غیردولتی و نیازمندی‌های شهروندی، و ...

مشاور اطلاعاتی متعهد، تلاش می‌کند تا به مراجع کمک کند که به آن دسته از هدف‌ها، اعمال و فعالیت‌هایی بپردازد که بتواند به حل مشکلات و مسائل او منجر شوند. به‌عبارت‌دیگر مشاوره اطلاعاتی فرایندی مبتنی بر یک رابطه یاوران تخصصی است که طی آن مشاور کارآمد با استفاده از دانش و مهارت‌های ویژه خود امکان رشد، حل مشکل، و تغییر مراجع یا مراجعین خود را فراهم می‌کند (نوروزی و ولایتی، ۱۳۸۸).

کارآفرین کسی است که فعالیت اقتصادی کوچک و جدیدی را با سرمایه خود شروع می‌کند. کارآفرین ارزش‌ها را تغییر می‌دهد و ماهیت آن‌ها را دچار تحول می‌نماید به عبارت ساده‌تر کارآفرین

کسی است که اندیشه را به کسب و کار تبدیل می کند. اندیشه می تواند ناشی از مهارت و تجربه باشد. به عبارت بهتر صاحبان تجربه و مهارت صاحبان اندیشه هستند و برای عملیاتی کردن اندیشه خود باید اقدام نمایند. یکی از راههایی که کتابداران می توانند اندیشه را به عمل تبدیل کنند ارائه خدمات تخصصی می باشد و یکی از این خدمات تخصصی که می تواند منجر به کارآفرینی شود خدمات مشاوره ای است. کتابداران به عنوان مشاوران امین می توانند در این زمینه ایفای نقش نمایند. زمینه های کارآفرینی و ایجاد اشتغال در حرفه کتابداری، علم اطلاعات و دانش شناسی متنوع است اما یکی از این خدمات که نیاز به سرمایه اندکی دارد خدمات مشاوره ای بوده و کتابخانه ها به ویژه کتابخانه های عمومی و دانشگاهی مکان های مناسبی برای ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان محسوب می شوند. می توان در کتابخانه های دانشگاهی خدمات مشاوره اطلاعاتی و در کتابخانه های عمومی خدمات مشاوره خوانندگان طراحی و راه اندازی نمود.

در مورد کارآفرینی در کتابخانه های عمومی دو موضوع مهم وجود دارد: کتابداران و کارآفرینی و از طرف دیگر نقش و جایگاه کتابخانه های عمومی در زمینه کارآفرینی. از طرف دیگر کارآفرینی و خوداشتغالی، از جمله راهکارهایی هستند که می توانند به عنوان اقدامی مهم در جهت کاهش بیکاری و نیز افزایش سلامت روحی جامعه و به تبع آن توسعه اقتصادی و فرهنگی کشور مورد توجه قرار گیرند. با توجه به فراگیر شدن معضل بیکاری در جامعه، کتابخانه های عمومی می توانند هم راستا با کارکردهای اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و پژوهشی خود، در جهت توسعه فعالیت های اقتصادی که یکی از مصادیق آن کارآفرینی است، نقش مهمی داشته باشند (قنادی نژاد، ۱۴۰۱).

در مورد نقش کتابخانه های عمومی در توسعه کارآفرینی برای اقشار مختلف جامعه باید گفت اگرچه وظیفه اصلی کتابخانه های عمومی آموزش و سرگرمی کاربران است؛ اما از آنجا که یک سازمان فرهنگی هستند در قبال جامعه و کشور دارای مسئولیت اجتماعی بوده و باید افراد جامعه را برای نقش آفرینی بهتر در جامعه و توسعه اقتصادی جامعه آماده کنند. بر این اساس یکی از مهم ترین فعالیت هایی که کتابخانه ها به ویژه کتابخانه های عمومی می توانند انجام دهند توسعه و آموزش کارآفرینی برای کاربران آنهاست.

کتابخانه ها به روش های زیر می توانند به توسعه کارآفرینی کمک کنند:

۱. آموزش مهارت های ایجاد کسب و کار برای کاربران؛
۲. برگزاری دوره های آموزشی برای توسعه مهارت های فنی حرفه ای کاربران؛
۳. آموزش ویژگی ها و الزامات مورد نیاز کارآفرینی به کاربران؛
۴. همکاری با سازمان های مرتبط با کارآفرینی؛
۵. همکاری با سازمان های مرتبط از جمله سازمان های فنی حرفه ای برای توسعه مهارت های کاربران؛
۶. دعوت از سخنرانان و کارآفرینان برتر برای حضور در کتابخانه و دادن مشاوره.

خدمات مشاوره ای می تواند زمینه کارآفرینی در کتابخانه ها را فراهم نماید. یکی از زمینه های کارآفرینی در رشته علم اطلاعات و دانش شناسی می تواند ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان به صورت الکترونیکی باشد؛ ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی به صورت الکترونیکی ایده ای

است که سال‌ها در کتابخانه‌های ایران و خارج از کشور انجام می‌شود. برخی از کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های وزارت علوم و وزارت بهداشت این خدمات را به کاربران ارائه می‌دهند؛ اما در کتابخانه‌های عمومی چنین خدماتی ارائه نمی‌شود. اهمیت کتابخانه‌های عمومی و تعداد زیاد این نوع کتابخانه‌ها در شهرها و شهرستان‌ها همچنین کلان‌شهرها به‌عنوان دانشگاه عمومی و استفاده همگان از امکانات آن، می‌تواند پتانسیل مناسبی برای ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی باشد. دانش‌آموزان، دانشجویان، کارمندان، بازنشستگان، زنان و افراد مختلف خانواده و دیگر اقشار جامعه مراجعه‌کننده به کتابخانه می‌توانند از این خدمت جدید کتابخانه‌های عمومی استفاده کنند. راه‌اندازی این خدمت جدید می‌تواند نقش کتابداران را در کتابخانه‌های عمومی ارتقا داده و مشتریان بالقوه را به کاربران بالفعل تبدیل کند. دیانی (۱۳۸۵) اشاره می‌کند که ارتقاء جایگاه کتابخانه‌ها از طریق خدمات مرجع می‌تواند به ارتقاء حرفه منجر شود. از طرفی حرفه‌مندان نقش کلیدی در ارتقاء جایگاه حرفه خواهند داشت. ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و دایر کردن خدمات مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی موردبررسی قرار نگرفته است و اگر به آن توجه گردد می‌تواند زمینه کارآفرینی در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی را فراهم آورد که پژوهش حاضر با توجه به اهمیت این موضوع به امکان‌سنجی راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی به معرفی خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان به‌عنوان ابزار کارآفرینی در استان سمنان پرداخته است. اگر کتابخانه‌های عمومی به سمت ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌ها به‌عنوان خدمت جدیدی در این حوزه ورود پیدا کنند و متخصصان بتوانند این خدمات را در کتابخانه‌های عمومی ارائه نمایند باعث ارتقای جایگاه رشته و حرفه در جامعه خواهد شد و همچنین می‌تواند زمینه کارآفرینی را در کتابخانه‌های عمومی فراهم نماید.

نشریه مطالعات دانش‌پژوهی

صفحه ۸۹

دیدگاه کتابداران

درباره کارآفرینی در

کتابخانه‌های عمومی ...

آشنایی با دیدگاه کتابداران به‌عنوان ارائه‌دهندگان خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان از کم و کیف ارائه این خدمات و آگاهی از نظرات آنان در مورد امکان‌سنجی و راه‌اندازی ارائه خدمات و نقش و اهمیت این خدمات می‌تواند در موفقیت این خدمت جدید در کتابخانه‌های عمومی مؤثر واقع شود که پژوهش حاضر برای این منظور انجام شده است. از آنجایی که خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان به‌صورت رسمی در کتابخانه‌های عمومی ارائه نمی‌گردد، آگاهی از نظرات کتابداران و نیز بررسی امکانات موجود برای راه‌اندازی این خدمت جدید می‌تواند به‌عنوان زمینه‌ای برای اشتغال فارغ‌التحصیلان برای برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران و مدیران نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور مفید واقع گردد.

۲. پیشینه پژوهش

با بررسی انجام‌گرفته در رابطه با پیشینه تحقیق می‌توان گفت که هیچ منبعی با عنوان دقیق پژوهش حاضر که به دیدگاه کتابداران درباره خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان در کتابخانه‌های عمومی به‌عنوان ابزار کارآفرینی پرداخته باشد وجود نداشته است و منابع مورد استفاده هر کدام با توجه به اهدافی

که مورد نظر نویسندگان آنها بوده است، به بررسی مشاوره اطلاعاتی پرداخته‌اند. از این میان مطالعات انجام شده در این زمینه به شرح زیر می‌باشد:

شکری و رهایی (۱۳۸۴) در پژوهشی تحت عنوان نقش کتابداران دانشگاهی در مشاوره اطلاعاتی به ضرورت و نقش کتابداران دانشگاهی به منزله مشاوران اطلاعاتی پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد مشاوره اطلاعاتی مؤثر، موقعیت کتابداران و کتابخانه‌ها را ارتقاء می‌بخشد. کتابداران با پژوهشگران همکاری می‌کنند تا به نتایج زیر دست یابند: گسترش و تصحیح نظرات جدید، ایجاد پیشرفت در فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی، به دست آوردن بودجه و تسهیل یادگیری دانشجویان از طریق ایجاد تجربه آموزشی با معنا، تلفیق یا انتقال یافته‌های پژوهشی در بسترهای معنادار، آزمودن و بررسی حوزه‌های پژوهشی برجسته، کشف و پیگیری گرایش‌های مهم پژوهشی و بررسی و طرح‌ریزی پژوهش‌های مرتبط و فعالیت‌های توسعه و پیشرفت‌های تکنولوژیکی. مشاوره اطلاعاتی تلفیق کتابخانه‌های دانشگاهی را در ساختار آموزشی و پژوهشی دانشگاه تسهیل می‌کند.

باقری و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی میزان تأثیر مشاوره اطلاعاتی بر بهبود رفتار اطلاع‌یابی و بهره‌مندی مناسب مراجعه‌کنندگان کتابخانه‌های عمومی از منابع کتابخانه را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که مشاوره اطلاعاتی سبب می‌شود افراد احساس خودکارآمدی در محیط کتابخانه را درک کنند. احساس خودکارآمدی تجربه شیرینی از کتابخانه در ذهن جامعه بر جای خواهد گذاشت و افراد را به مطالعه مشتاق‌تر و فضای کتابخانه را محیطی لذت‌بخش‌تر خواهد کرد که در نهایت با مراجعه بیشتر به کتابخانه سرانه مطالعه افراد جامعه افزایش پیدا خواهد کرد.

شهرزادی و اشرفی ریزی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان مشاوره اطلاعات سلامت، نقش کلیدی کتابداران و اطلاع‌رسانان پزشکی، خدمات مشاوره در حوزه سلامت را به‌عنوان محور اصلی خدمات اطلاع‌رسانی سلامت می‌دانند که توسط متخصصان پزشکی سلامت انجام می‌گیرد نویسندگان مقاله اعتقاد دارند گروه‌های دریافت‌کننده خدمات مشاوره اطلاعات سلامت بسیار متفاوت و نیازهای اطلاعاتی آنها متنوع می‌باشد.

نتایج پژوهش باقری و همکاران (۱۳۹۶) نشان داد که خدمات مشاوره اطلاعاتی و پژوهشی از خدماتی بوده که پاسخ‌دهندگان جزو معیار اجباری انتخاب کرده‌اند. چنانچه خدمتی در معیار اجباری قرار گیرد به آن معنی است که اگر ارائه شود بر رضایت کاربران تأثیر ناچیزی خواهد داشت، ولی اگر این خدمت ارائه نشود کاربران بسیار ناراضی خواهند شد (Rashid, Tamaki, Ullah & Kubom, 2010)؛ و Shahin & Salehzadeh, 2011، به نقل از باقری، شریف، تجعفری، ۱۳۹۶).

در این پژوهش مشخص گردید که در بخش اطلاع‌رسانی کتابخانه، از نظر ۶۲ درصد کاربران کتابخانه‌های دانشگاه فردوسی مشهد، خدمات مشاوره اطلاعاتی و پژوهشی در میان خدمات اجباری در هر بخش، این خدمت دارای بیشترین اهمیت از نظر کاربران کتابخانه‌های دانشگاه فردوسی بوده است.

علیمرادی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهش خود به بررسی شایستگی‌های شغلی مطلوب برای تصدی شغل مشاوره اطلاعاتی در ایران پرداختند. یافته‌ها بیانگر افزایش امتیاز انواع شایستگی‌های فردی، دانشی

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۹۰

دوره ۲، شماره ۲

پیاپی ۴

و مهارتی در سطح پیشرفته نسبت به سطح پایه بود. ضمن اینکه میانگین امتیازات شایستگی‌ها در هر دو سطح از سطح متوسط بیشتر بود. این یافته نشان می‌دهد که باوجود اهمیت بالای همه شایستگی‌ها در هر دو سطح حرفه‌ای، اهمیت بسیاری از شایستگی‌ها در سطح پیشرفته که در آن، مسئولیت‌های پیچیده‌تری برای متصدیان شغل مشاوره اطلاعاتی متصور است بالاتر است. در مدل پیشنهادی پژوهشی آنان، انواع شایستگی‌های فردی، دانشی و مهارتی موردنیاز در دو سطح حرفه‌ای مقدماتی و پیشرفته معرفی شده‌اند. او کلا^۳ (۱۹۹۸) در مورد مشاوره اطلاعات و کارگزار اطلاعات در کشور بوتسوانا پژوهشی را انجام داد. وی اشاره می‌کند که تحقیقات در مورد مشاوره اطلاعات و کارگزاری اطلاعات در متون پژوهشی کمتر انجام شده است. این مطالعه به بررسی نیاز به خدمات مشاوره اطلاعات و کارگزاری در بوتسوانا برای مشاوره، ایجاد و توسعه خدمات مشاوره اطلاعات و کارگزاری در این کشور آفریقایی انجام شده است. داده‌های پژوهش با استفاده از پرسشنامه و مصاحبه با بخش‌های دولتی و خصوصی و همچنین مشاوران اطلاعاتی و کارگزاران جمع‌آوری شد. نتایج پژوهش نشان داد که درحالی‌که بوتسوانا مشاوران و کارگزاران اطلاعاتی دارد، نیاز به خدمات آن‌ها در مدیریت عمده‌تأ و همچنین در فناوری اطلاعات، سیستم‌های اطلاعاتی و آموزش غیررسمی وجود دارد. بازارهای ناشناخته و کمتر مورد بهره‌برداری، هم در بخش خصوصی و هم در بخش دولتی برای مشاوره اطلاعات و کارگزاری اطلاعات وجود دارد. این پژوهش پیشنهاد می‌کند که هماهنگی، بازاریابی، ترویج و تبلیغ فعالیت‌های مشاوره اطلاعات و کارگزاری اطلاعات ضروری است.

فرانک^۴ و همکاران (۲۰۰۱) در پژوهش خود به اهمیت مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌های دانشگاهی پرداختند و از آن به‌عنوان کلید موفقیت در کتابخانه‌ها یاد کردند. از نظر آنان مشاوره اطلاعاتی یک فرایند پویا، تعاملی بین کتابداران و اعضای هیئت علمی و دانشجویان بوده که باعث تسهیل آموزش و پژوهش می‌شود.

جانگ (۲۰۰۸) مطالعه‌ای در مورد طرح ایجاد یک سیستم مشاوره برای راه‌اندازی در یک کتابخانه عمومی در کره انجام داد. نتایج این مطالعه نشان داد که بر اساس نظرات کتابداران عمومی، تقاضای نهفته بسیار بالایی برای مشاوره کتابخانه‌ای وجود دارد. نویسنده پیشنهاد کرد خدمات مشاوره کتابخانه‌ای توسط ادارات دولتی به‌عنوان خدمات عمومی اجرا شود.

جمع‌بندی پژوهش‌های انجام‌شده در داخل و خارج کشور نشان از اهمیت مشاوره اطلاعاتی دارد. مشاوره اطلاعاتی می‌تواند بر افزایش کاربران و ارتقای شرایط شغلی کتابداران مؤثر باشد. نتایج پژوهش‌هایی مانند باقری و همکاران (۱۳۹۲) و باقری (۱۳۹۱) نشان می‌دهد که دوره مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی بر کاهش اضطراب کتابخانه‌ای، خودکارآمدی کاربران، اشتیاق به مطالعه آن‌ها، مراجعه مجدد آن‌ها به کتابخانه و احساس لذت از محیط کتابخانه تأثیرگذار است. نکته بعدی اینکه

³ . Ocholla,

⁴ . Frank

مشاوره اطلاعاتی نیاز به آموزش دارد. مشاور اطلاعاتی به‌عنوان یک مهارت نیاز به شایستگی‌هایی دارد که لازم است برای کتابدار واجد شرایط مشاوره اطلاعاتی شایستگی‌هایی را در نظر بگیرند. دیدگاه کتابداران در مورد مشاوره اطلاعاتی و اهمیت و ضرورت آن در کتابخانه‌های عمومی می‌تواند از این منظر مفید واقع شود که کسانی که خودشان قرار هست به‌عنوان مشاور اطلاعاتی ایفای نقش نمایند در این موضوع چه دیدگاهی دارند.

۳. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با استفاده از روش ترکیبی اکتشافی^۵ انجام شده است. در بخش کیفی مهم‌ترین مفاهیم در حوزه مشاوره اطلاعاتی و کارآفرینی در کتابخانه‌ها با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته با کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر سمنان شناسایی شده و در بخش کمی مفاهیم و موضوعات شناسایی شده مورد ارزیابی قرار گرفت. از روش پژوهش ترکیبی از نوع متوالی استفاده شد به این معنی که به دلیل شناسایی ایده‌های جدید کتابداران کتابخانه‌های عمومی شهر سمنان از روش پژوهش کیفی برای شناسایی و کشف ایده‌های جدید کتابداران استفاده شد. در بخش کمی با استفاده از پیمایش به گردآوری داده‌های کمی اقدام شده است.

در راستای اهداف پژوهش سعی شده است از کتابداران باتجربه در کتابخانه‌های عمومی شهر سمنان نمونه‌ای انتخاب گردد و با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته به بررسی مهم‌ترین موضوعات و مفاهیم در حوزه مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان و کارآفرینی در کتابخانه‌ها پرداخته شود. گردآوری داده‌ها تا حد اشباع ادامه داشت.

در بخش کمی نیز جامعه آماری از بین کلیه کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان است که ۱۱۰ نفر بودند، که نمونه‌گیری پژوهش با استفاده از جدول مورگان به حجم ۸۶ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند. در بخش کیفی با چند نفر از کتابداران باتجربه از شهرستان سمنان و مهدیشهر مصاحبه انجام گرفت. در بخش کمی نیز که با استفاده از ابزار پرسشنامه انجام گردید، پرسشنامه‌های محقق ساخته در اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۰ بین کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان پس از کسب مجوزهای لازم توزیع شدند. برای سنجش روایی پرسشنامه با استفاده از روایی صوری، پرسشنامه در اختیار متخصصان قرار گرفت تا از لحاظ صوری و محتوایی موردبررسی قرار گیرد. در مجموع، ۵۸ نفر از کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند که داده‌های پرسشنامه‌های جمع‌آوری شده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

بنابراین برای دستیابی به اهداف پژوهش به سؤالات زیر پاسخ داده شد:

۱. دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان در مورد خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان چیست؟

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۹۲

دوره ۲، شماره ۲

پیاپی ۴

۲. ویژگی‌ها و مهارت‌های نیروی انسانی و الزامات ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان از نظر کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان چیست؟

۳. مهارت‌های موردنیاز کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان برای راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان کدام است؟

۴. یافته‌های پژوهش

در این قسمت به بررسی یافته‌های جمعیت شناختی و یافته‌های مربوط به سؤالات پژوهش پرداخته شده است.

اطلاعات جمعیت شناختی

اطلاعات جمعیت‌شناسی پاسخ‌دهندگان شامل جنسیت، سابقه کار و مقطع تحصیلی، موردبررسی قرار گرفته است که در جدول شماره ۱ و ۲ نمایش داده شده است. مشخصات پاسخ‌دهندگان بر اساس جنسیت در جدول شماره ۱ نمایش داده شده است.

جدول شماره ۱، وضعیت پاسخ‌دهندگان بر اساس جنسیت کتابداران

جنسیت	فراوانی	درصد
زن	۴۵	۷۷.۵۸
مرد	۱۳	۲۲.۴۲
جمع	۵۸	۱۰۰

طبق داده‌های جدول شماره ۱، بیشتر جمعیت پاسخ‌دهندگان یعنی ۷۷ درصد زن بوده‌اند و ۲۲ درصد کتابداران مرد بوده‌اند.

جدول ۲، مشخصات پاسخ‌دهندگان بر اساس مدرک تحصیلی و سابقه کار کتابداران

سابقه کار	فراوانی	درصد	مقطع تحصیلی	فراوانی	درصد
کمتر از ۱۰ سال	۲۰	۳۴.۴۸	کاردانی	۲	۳.۴۴
۱۰ تا ۲۰ سال	۲۵	۴۳.۱	کارشناسی	۳۶	۶۲.۰۷
۲۰ تا ۳۰ سال	۱۳	۲۲.۴۱	ارشد و دکتری	۲۰	۳۴.۴۸
جمع	۵۸	۱۰۰	جمع	۵۸	۱۰۰

با توجه به جدول شماره ۲، مقطع تحصیلی کتابداران استان سمنان بیشتر کارشناسی بوده (۶۲ درصد) و ۳۴ درصد هم دارای تحصیلات تکمیلی شامل کارشناسی ارشد و دکتری بوده‌اند. از نظر سابقه کار نیز حدود نیمی از آنان (۴۳ درصد) دارای سابقه کار ۱۰ تا ۲۰ سال بوده‌اند و ۳۴ درصد کتابداران نیز دارای سابقه کار کمتر از ۱۰ سال هستند (یعنی کتابداران جوان).

الف. سؤال اول پژوهش:

بعد از بررسی داده‌های جمعیت شناختی، در این قسمت بر اساس سؤالات پژوهش به بررسی پاسخ این سؤالات پرداخته شده است.

سؤال اول پژوهش این بود که دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان در مورد خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان چیست؟ بر اساس نتایج بررسی پرسشنامه‌ها و نیز مصاحبه با کتابداران به ارائه دیدگاه‌های کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان در مورد تعبیر آنان از مفهوم مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان پرداخته شد که نتایج آن در جدول شماره ۳ و ۴ آورده شده است.

جدول ۳، پاسخ کتابداران استان سمنان درباره تعریف خدمات مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌ها

درصد	فراوانی	تعبیر کتابداران از خدمات مشاوره اطلاعاتی
۲۲.۴۲	۱۳	راهنمایی و هدایت کاربران و مراجعین کتابخانه
۴۶.۵۶	۲۷	مشورت دادن در یک یا چند حوزه موردنیاز کاربر و مراجعه‌کننده به کتابخانه
۸.۶۳	۵	ارائه تجربیات کتابدار به مراجعه‌کننده در صورت نیاز مخاطب
۸.۶۳	۵	فراهم آوردن دسترسی به اطلاعات متناسب با نیاز مخاطب
۶.۷	۴	تعامل و ارتباط هدفمند بین کتابدار و کاربر یا مراجعه‌کننده برای رفع نیاز اطلاعاتی
۵.۱۸	۳	کمک به مراجعه‌کننده در جستجوی اطلاعاتی که لازم دارد
۱.۷۳	۱	اطلاع یاری برای آموزش افراد جامعه یا مهارت‌های پژوهشگری
۱۰۰	۵۸	جمع

با توجه به جدول ۳، در پاسخ به سؤال اول پژوهش، طیف متنوعی از پاسخ‌های کتابداران در مورد برداشت آنان از خدمات مشاوره اطلاعاتی ارائه شده است. بیشتر پاسخ‌ها ناظر به مشورت دادن در یک یا چند حوزه موردنیاز کاربر و مراجعه‌کننده به کتابخانه (۴۶.۵۵ درصد) و سپس راهنمایی و هدایت کاربران و مراجعین کتابخانه (۲۲.۴۱ درصد)، بوده است. همچنین ارائه تجربیات کتابدار به مراجعه‌کننده در صورت نیاز مخاطب (۸.۶۲ درصد) و ارائه اطلاعات متناسب با نیاز مخاطب (۸.۶۲)، در رده‌های بعدی با فراوانی بالا قرار گرفته است. تعامل و ارتباط هدفمند با کاربر یا مراجعه‌کننده برای رفع نیاز اطلاعاتی او (۶.۷ درصد) و کمک به مراجعه‌کننده در جستجوی اطلاعاتی که لازم دارد (۶.۷ درصد) و درنهایت اطلاع یاری برای آموزش افراد جامعه یا مهارت‌های پژوهشگری (۱.۷۲ درصد) در رتبه‌های بعدی قرار می‌گیرد.

بیشتر کتابداران برداشتی که از مشاوره اطلاعاتی داشته‌اند به مقوله مشورت دادن و راهنمایی و هدایت کاربران و مراجعین به کتابخانه‌ها بوده است. بخش دیگر سؤال اول پژوهش در مورد تلقی و برداشت کتابداران از مقوله مشاوره خوانندگان بوده است. تعریف کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان از این مقوله در جدول شماره ۴ آورده شده است.

جدول ۴، پاسخ کتابداران استان سمنان درباره تعریف خدمات مشاوره خوانندگان

درصد	فراوانی	تعبیر کتابداران از خدمات مشاوره خوانندگان در کتابخانه
۴۳.۱۰	۲۵	راهنمایی مراجعین برای دسترسی به کتاب مفید با ارائه لیست کتاب‌های مناسب
۲۵.۸۶	۱۵	خدمتی ضروری در کتابخانه‌ها برای معرفی کتاب به خواننده آن
۱۵.۵۱	۹	راهبردی مفید برای انتخاب کتاب موردعلاقه خوانندگان

۱۳.۷۹	۸	برآوردن نیاز مطالعاتی مراجعین و رساندن مراجعین به هدفشان
۱.۷۲	۱	خدمتی مفید برای ارائه خدمات بهتر و سریع تر به کتابخوانان
۱۰۰	۵۸	جمع

با توجه به داده‌های جدول شماره ۴، تعریف خدمات مشاوره خوانندگان از نظر کتابداران بیشتر ناظر به راهنمایی مراجعین برای دسترسی به کتاب مفید همراه با لیست کتاب‌های مناسب (۴۳.۱۰ درصد) بوده و برداشت دیگری که از خدمات مشاوره خوانندگان از نظر کتابداران مورد نظر قرار گرفته است، تعبیر خدمتی ضروری در کتابخانه‌های عمومی برای معرفی کتاب به خواننده آن (۲۵.۸۶ درصد) بوده است. همچنین راهبردی مفید برای انتخاب کتاب مورد علاقه خوانندگان (۱۵.۵۱ درصد) و برآوردن نیاز مطالعاتی مراجعین و رساندن مراجعین به اهدافشان (۱۳.۷۹ درصد) و نهایتاً خدمتی مفید برای ارائه خدمات بهتر و سریع تر به کتابخوانان (۱.۷۲ درصد) تعبیر دیگری بوده است که از خدمات مشاوره خوانندگان مورد نظر کتابداران بوده است.

در بخش دیگر از کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان سؤال شده بود که چه میزان از آنان مایل به راه‌اندازی میز مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی هستند و مزایای ارائه این خدمات در کتابخانه چیست؟ نتایج پاسخ به این سؤال در جدول شماره ۵ و ۶، نمایش داده شده است.

جدول ۵، آمادگی کتابخانه‌های عمومی استان سمنان برای ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان

خیر (مخالف)		بلی (موافق)	
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۲۵.۷۶	۱۵	۷۴.۱۴	۴۳
۱۰۰	۵۸	جمع	

در مورد تمایل کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان به ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌های آنان، در جدول ۵، نظرات کتابداران در مورد تمایل و علاقه کتابداران کتابخانه‌های عمومی سمنان برای ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان آورده شده است. با توجه به داده‌های جدول ۵، بیش از ۷۴ درصد کتابداران اظهار کرده بودند علاقه‌مند راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان در کتابخانه محل فعالیت خود هستند. این نشان از علاقه کتابداران برای ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان در کتابخانه‌ها و مؤثر بودن خدمات و نقش آنان در کتابخانه و جامعه دارد. ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان در کتابخانه‌های عمومی دارای مزایای زیادی است. در این زمینه کتابداران اظهار نظر کرده‌اند که جمع‌بندی نظرات آن در جدول شماره ۶ نمایش داده شده است.

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۹۵

دیدگاه کتابداران

درباره کارآفرینی در

کتابخانه‌های عمومی ...

جدول ۶. مزایای ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان در کتابخانه‌های عمومی استان سمنان از نظر کتابداران

درصد	فراوانی	مزایای مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان در کتابخانه‌ها
۳۸	۲۲	جذب بیشتر مراجعین و مخاطبان کتابخانه
۱۷.۲۴	۱۰	استفاده بهینه و مفیدتر از منابع و امکانات کتابخانه
۱۵.۵۱	۹	رضایت بیشتر مراجعین کتابخانه
۱۲.۷	۷	افزایش سطح سواد اطلاعاتی مراجعین کتابخانه
۸.۶۲	۵	افزایش بهره‌وری کتابداران کتابخانه
۵.۱۷	۳	اعتماد و اطمینان اعضا به کتابخانه و کتابدار برای مشاوره گرفتن و راهنمایی
۱.۷۲	۱	جلوگیری از اتلاف وقت مراجعه‌کنندگان کتابخانه
۱.۷۲	۱	قرا گرفتن مراجعین در یک سیر مطالعاتی خاص
۱۰۰	۵۸	جمع

با توجه به داده‌های جدول شماره ۶، مزایای عمده ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان که از سوی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان بیان شده بیشتر ناظر به جذب بیشتر مراجعین و مخاطبان کتابخانه با ۳۸ درصد بوده است و در رتبه‌های بعدی استفاده بهینه از امکانات و منابع کتابخانه با ۱۷ درصد و رضایت بیشتر مراجعین کتابخانه‌ها با ۱۵ درصد و نیز افزایش سواد اطلاعاتی مراجعین کتابخانه‌ها با ۱۲ درصد قرار دارد. افزایش بهره‌وری کتابداران با حدود ۹ درصد و ایجاد اعتماد و اطمینان بین مراجعین کتابخانه‌ها و کتابداران برای مشاوره گرفتن و راهنمایی با ۵ درصد و در نهایت جلوگیری از اتلاف وقت مراجعه‌کنندگان به کتابخانه و قرار گرفتن مراجعین کتابخانه‌ها در یک سیر مطالعاتی خاص در رتبه‌های بعدی قرار داشته است.

ب. سؤال دوم پژوهش:

ویژگی‌ها و مهارت‌های نیروی انسانی و الزامات ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان از نظر کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان چیست؟
پاسخ کتابداران به این سؤال در جدول شماره ۷، نمایش داده شده است.

جدول ۷. ویژگی‌ها و مهارت‌های نیروی انسانی و الزامات ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان کتابخانه‌های عمومی استان سمنان بر اساس نظرات کتابداران

درصد	فراوانی	ویژگی‌ها و مهارت‌های نیروی انسانی و الزامات ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان
۲۰.۷	۱۲	برخورد مناسب و خوش اخلاقی
۲۴.۱۳	۱۴	دارای روابط عمومی بالا و مهارت‌های ارتباطی مناسب
۲۲.۴۱	۱۳	دارای تجربه کاری در زمینه تخصصی و علاقه‌مند به ارتباط گرفتن با مراجعین و اصول مشاوره
۱۷.۲۴	۱۰	تسلط موضوعی به منابع و پایگاه‌ها و سامانه‌های الکترونیکی مرتبط
۱۲.۰۶	۷	سعه صدر و صبوری
۳.۴۵	۲	پوشش مناسب و جذاب
۱۰۰	۵۸	جمع

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۹۶

دوره ۲، شماره ۲

پیاپی ۴

با توجه به داده‌های جدول ۷، بر اساس نظرات کتابداران در مورد ویژگی‌های نیروهای انسانی ارائه‌دهنده خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان، روابط عمومی بالا و مهارت‌های ارتباطی مناسب با ۲۴ درصد بوده است و در مرتبه بعد هم متعهد و متخصص بودن نیروهای انسانی در حرفه و علاقه‌مند به ارتباط گرفتن با دیگران و کار مشاوره با ۲۲ درصد و سپس خوش اخلاق بودن و برخورد مناسب کتابداران با ۲۰.۷ درصد بوده است. همچنین تسلط موضوعی به منابع و پایگاه‌ها و سامانه‌های الکترونیکی مرتبط با ۱۷ درصد و سعه‌صدر و صبوری با ۱۲ درصد در رتبه‌های بعدی قرار داشته است و در نهایت پوشش مناسب کتابداران با ۳ درصد قرار داشته است.

ج. سؤال سوم پژوهش:

سؤال سوم پژوهش این بوده است که مهارت‌های موردنیاز کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان برای راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان کدام است؟ برای پاسخ به این سؤال نظرات کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان قبل از اجرا و راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان در کتابخانه‌ها مورد بررسی قرار گرفت که حاصل جمع‌بندی نظرات آنان در جدول شماره ۸ نشان داده شده است.

جدول ۸، مهارت‌های موردنیاز کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان برای راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان

درصد	فراوانی	دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی موردنیاز کتابداران برای ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان
۳۶.۲۰	۲۱	روش‌ها و اصول مشاوره و مشاوره اطلاعاتی (مشاوره مجازی، مشاوره تلفنی، مشاوره حضوری)
۳۱.۰۳	۱۸	مهارت‌های ارتباطی و فن بیان
۱۰.۳۴	۶	آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی
۶.۹	۴	دوره‌های روان‌شناسی (روان‌شناسی کودک و نوجوان)
۶.۹	۴	دوره آشنایی با ناشرین و نویسندگان
۵.۱۷	۳	دوره آشنایی با قصه‌گویی و ادبیات کودک و نوجوان
۳.۴۴	۲	شناسایی نیازهای اطلاعاتی مراجعین و اصول نیازسنجی
۱۰۰	۵۸	جمع

با توجه به داده‌های جدول شماره ۸، بیشترین فراوانی دوره‌های آموزشی موردنیاز کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان متعلق بوده است به دوره‌های مربوط به روش‌ها و اصول مشاوره و مشاوره اطلاعاتی (مشاوره مجازی، مشاوره تلفنی، مشاوره حضوری) با ۳۶ درصد و سپس مهارت‌های ارتباطی و فن بیان با ۳۱ درصد. همچنین دوره‌های آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی با ۱۰ درصد، دوره‌های روان‌شناسی (روان‌شناسی کودک و نوجوان) و دوره آشنایی با ناشرین و نویسندگان با حدود ۷ درصد

و دوره‌های قصه‌گویی و شناسایی نیازهای اطلاعاتی مراجعین در مرتبه‌های بعدی دوره‌های آموزشی موردنیاز کتابداران قرار داشته است.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش در قسمت اطلاعات جمعیت شناختی کتابداران نشان داد، مقطع تحصیلی کتابداران استان سمنان بیشتر کارشناسی بوده و حدود نیمی از آنان نیز دارای سابقه کار ۱۰ تا ۲۰ سال داشته‌اند. این نشان می‌دهد که کتابداران استان سمنان تجربه لازم را دارا هستند و می‌تواند با تجربه‌ای که در محیط کتابخانه‌ها کسب کرده‌اند از عهده خدمات جدید از جمله خدمات مشاوره اطلاعاتی به‌خوبی برآیند و ظرفیت نیروی انسانی باتجربه برای راه‌اندازی این خدمات در کتابخانه‌های عمومی فراهم است. وجود نیروهای باتجربه و دارای تحصیلات نشان از انگیزه بیشتر برای ارائه خدمات نوین اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی سمنان دارد و باید از این فرصت استفاده نمود.

نتایج پژوهش همچنین نشان داد که حدود ۷۵ درصد کتابداران برای ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه عمومی تمایل داشته و اعلام آمادگی کرده‌اند. این نشان از اهمیت خدمات مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی و احساس نیاز به ارائه این خدمت در کتابخانه‌های عمومی سمنان دارد. از طرفی حدود ۳۸ درصد آنان (کتابداران کتابخانه‌های عمومی سمنان) از مزایای ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه به جذب مخاطبان بیشتر کتابخانه‌ها در صورت ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی به‌صورت مراجعه حضوری و یا استفاده از خدمات الکترونیکی کتابخانه‌ها اشاره نموده‌اند. یافته‌های این قسمت از پژوهش با یافته‌های پژوهش‌های باقری و همکاران (۱۳۹۲) و باقری (۱۳۹۱) همخوانی دارد. از مزایای دیگر ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی از نظر کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان، استفاده بهینه از منابع و خدمات کتابخانه‌ها در کنار بهبود و ارتقای جایگاه کتابخانه و کتابداران در جامعه است. باقری و همکاران (۱۳۹۱) نیز در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌ها سبب می‌شود افراد احساس خودکارآمدی در محیط کتابخانه را درک کنند؛ این احساس خودکارآمدی افراد را به مطالعه مشتاق تر و فضای کتابخانه را محیطی لذت‌بخش تر خواهد کرد. از مزایای دیگر ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌ها از نظر کتابداران کتابخانه‌های عمومی سمنان، رضایت بیشتر کتابداران از ارائه خدمت بوده است. نتایج پژوهش شکری و رهایی (۱۳۸۴) نیز نشان داد مشاوره اطلاعاتی مؤثر، موقعیت کتابداران و کتابخانه‌ها را ارتقاء می‌بخشد. در این زمینه با نتایج پژوهش باقری و همکاران (۱۳۹۶) نیز نشان داد که در بخش اطلاع‌رسانی کتابخانه، از نظر ۶۲ درصد کاربران کتابخانه‌های دانشگاه فردوسی مشهد، خدمات مشاوره اطلاعاتی و پژوهشی در میان خدمات اجباری در هر بخش، این خدمت دارای بیشترین اهمیت از نظر کاربران کتابخانه‌های دانشگاه فردوسی بوده است.

ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی مستلزم فراهم کردن امکانات لازم است که باید قبل از راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی مورد بررسی قرار گرفته و تدابیر لازم اندیشیده شود. به دلیل اهمیت نیروی انسانی متخصص در کتابخانه، ویژگی‌های نیروی انسانی ارائه‌دهنده خدمات مشاوره اطلاعاتی مسئله مهمی

نشریه مطالعات دانش پژوهی

صفحه ۹۸

دوره ۲، شماره ۲

پیاپی ۴

است که با توجه به نظرات کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان از جمله مهم‌ترین ویژگی‌های نیروی انسانی ارائه‌دهنده خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان به ترتیب اولویت به موارد زیر اشاره نمود:

روابط عمومی بالا و مهارت‌های ارتباطی مناسب (۲۴ درصد)، متعهد و متخصص بودن نیروهای انسانی در حرفه و علاقه‌مند به ارتباط گرفتن با دیگران و کار مشاوره (۲۲ درصد)، خوش اخلاق بودن و برخورد مناسب کتابداران (۲۰.۷ درصد) بوده است. همچنین تسلط موضوعی به منابع و پایگاه‌ها و سامانه‌های الکترونیکی مرتبط با ۱۷ درصد و سعه‌صدر و صبوری با ۱۲ درصد در رتبه‌های بعدی قرار داشته است و در آخر پوشش مناسب کتابداران با ۳ درصد قرار داشته است. مسلماً برای کسانی که بخواهند وظیفه سنگین مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان را به خوبی انجام دهند مهارت‌های ارتباطی و روابط عمومی بالا خیلی مهم است که کتابداران به این نکته واقف بوده و این امر را به عنوان اولویت اول نظرات خود انتخاب نموده‌اند. تعهد و تخصص در حرفه و علاقه‌مند به ارائه خدمات مشاوره و در واقع ارتباط گرفتن با دیگران هم مهم است که کتابداران به عنوان دومین ویژگی نیروهای انسانی ارائه‌دهنده خدمات مشاوره اطلاعاتی به آن اشاره داشته‌اند. خوش اخلاق بودن و برخورد مناسب هم به عنوان سومین اولویت ویژگی نیروی انسانی ارائه‌دهنده خدمات مشاوره اطلاعاتی مورد نظر کتابداران بوده است. این سه ویژگی در کنار ویژگی‌های دیگر همانند مهارت کار کردن با سامانه‌های الکترونیکی مرتبط و صبور بودن و سعه‌صدر داشتن برای کتابداران ارائه‌دهنده خدمات مشاوره اطلاعاتی لازم است.

علاوه بر مهارت‌ها و ویژگی‌های انسانی ارائه‌دهنده خدمات مشاوره اطلاعاتی که کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان بیان داشتند؛ مهارت‌های مورد نیاز مشاوران اطلاعاتی شامل مهارت‌های ارتباطی همچون شنیدن فعالانه، تعامل، مهارت نوشتاری در کنار اعتماد به نفس مشاور اطلاعاتی در موفقیت او نقش مهمی خواهد داشت. توانایی پردازش اطلاعات، شناسایی ربط اطلاعات با نیاز مخاطب، استخراج معنا از اطلاعات برای پشتیبانی تصمیم‌گیری موفقیت مشاور اطلاعاتی را تسهیل می‌کند (شکری و رهایی، ۱۳۸۴). این مهارت‌ها باید آموخته شود و امکانات و تسهیلاتی فراهم گردد تا کتابداران برای ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی آموزش‌های لازم را کسب نمایند. در راستای مهارت‌های مذکور که در متون پژوهش به آن اشاره شده است از کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان خواسته شده بود به صورت پرسشنامه‌ای و همچنین مصاحبه با آنان بیان نمایند که آنان به چه کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی نیاز دارند تا از طرف اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان سمنان برای آن قبل از اجرای دوره آزمایشی مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان برگزار گردد، نتایج پاسخ و نظرات کتابداران نشان داد که به ترتیب اولویت مهم‌ترین دوره‌های آموزشی مورد نیاز آنان شامل دوره‌های مربوط به روش‌ها و اصول مشاوره و مشاوره اطلاعاتی (مشاوره مجازی، مشاوره تلفنی، مشاوره حضوری) با ۳۶ درصد و سپس مهارت‌های ارتباطی و فن بیان با ۳۱ درصد، همچنین دوره‌های آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی با ۱۰ درصد، دوره‌های روان‌شناسی (روان‌شناسی کودک و نوجوان) و دوره آشنایی با ناشرین و نویسندگان با حدود ۷ درصد و دوره‌های قصه‌گویی و شناسایی نیازهای اطلاعاتی مراجعین در رتبه‌های بعدی دوره‌های آموزشی

مورد نیاز کتابداران قرار داشته است. در پژوهش علیمرادی، زره‌ساز و عظیمی (۱۴۰۱) نیز اشاره شده که ارائه آموزش‌های تخصصی به متقاضیان شغل‌هایی همانند مشاوره اطلاعاتی می‌تواند سبب تقویت شایستگی‌های شغلی مطلوب در آن‌ها شود. از این رو، در هنگام شروع به کار در مشاغل همچون مشاوره اطلاعاتی متقاضیان باید سطح قابل قبولی از شایستگی‌ها را دارا باشند و با دیدن آموزش‌های تکمیلی، دانش‌افزایی و مهارت‌افزایی لازم برای تصدی سطوح بالاتر و پیچیده‌تری از مسئولیت‌ها را تجربه کنند. نظر به اهمیت برگزاری دوره‌های آموزشی و با توجه به اینکه اکثر کتابداران علاقه‌مند به برگزاری دوره مشاوره و اصول مشاوره اطلاعاتی بودند، قبل از اجرای دوره آزمایشی مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان در کتابخانه‌های عمومی سمنان و مهدشهر به‌عنوان پایلوت، نسبت به برگزاری دوره آموزشی توجیهی تحت عنوان مشاوره اطلاعاتی تجربی اقدام گردید و کتابدارانی که قرار بود در این طرح مشارکت نمایند در این دوره آموزشی شرکت نمودند و آموزش‌های لازم را در این زمینه به‌صورت جلسات حضوری دریافت کردند.

در پایان این بخش باید خاطر نشان کرد راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان در کتابخانه‌های عمومی می‌تواند ضمن ارتقای حرفه در جامعه باعث بهبود خدمات کتابخانه‌های عمومی و جذب مخاطبان بیشتر کتابخانه شده و در ضمن بازار اشتغال کتابداران را به همراه داشته باشد.

پیشنهاد‌های پژوهش

امروزه معضل بیکاری در جامعه دانشگاهیان همانند اقشار مختلف جامعه فراگیر شده است. از طرفی فارغ‌التحصیلان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی هم از این مقوله بی‌نصیب نبوده‌اند و خیل عظیم کارشناسان و کارشناسان ارشد رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی هستند که آماده به کار و فعالیت تخصصی در جامعه هستند. از طرف دیگر دولت و نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور ظرفیت جذب همه فارغ‌التحصیلان را در کتابخانه‌ها ندارند. یکی از راهکارهای جذب بیکاران در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی می‌تواند رونق خدمات مشاوره‌ای در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی باشد. کتابخانه‌ها و شرکت‌های خصوصی می‌توانند با راه‌اندازی خدمات مشاوره‌ای زمینه هدایت و اشتغال فارغ‌التحصیلان را فراهم نمایند؛ بنابراین نتایج پژوهش حاضر نشان داد که کتابداران کتابخانه‌های عمومی سمنان مایل به راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان در کتابخانه‌های عمومی استان بوده‌اند. می‌توان از این ظرفیت برای رشد و توسعه کتابخانه‌های عمومی استفاده کرد و از طرف دیگر زمینه اشتغال فارغ‌التحصیلان را در کتابخانه‌های عمومی برای ارائه خدمات مشاوره‌ای فراهم نمود تا زمینه‌های کارآفرینی در کتابخانه‌ها از این منظر فراهم گردد.

با توجه به تمایل بیش از ۷۰ درصد کتابداران کتابخانه‌های عمومی سمنان برای ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه عمومی محل کار آنان، پیشنهاد می‌شود مقدمات راه‌اندازی میز مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی به‌صورت آزمایشی در استان‌های دیگر کشور هم مورد بررسی قرار گیرد. در این زمینه می‌توان علاوه بر خدمات مشاوره حضوری، خدمات مشاوره اطلاعاتی الکترونیکی از طریق

وبسایت کتابخانه‌های عمومی به صورت چت‌های آنلاین، پست الکترونیکی و فرم‌های وبی و همچنین خدمات تلفنی را در کتابخانه‌هایی که از قابلیت‌های لازم برخوردار هستند راه‌اندازی کرد. پس از اخذ مجوزهای لازم برای ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی از نهادهای مربوطه، همانند خدمات مشاوره خانواده و روان‌شناسی و طی کردن دوره‌های تخصصی مشاوره اطلاعاتی و آموزش کتابداران نسبت به راه‌اندازی دفاتر خدمات مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی کشور اقدام گردد تا هم زمینه اشتغال فارغ‌التحصیلان علم اطلاعات و دانش‌شناسی بیش‌ازپیش فراهم گردد و هم زمینه کارآفرینی و درآمد کتابخانه‌های عمومی کشور از این منظر محقق شود.

نظر به اهمیت نیروی انسانی متخصص برای ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی از نظر کتابداران و با توجه به نتایج پژوهش حاضر مبنی بر دوره‌های موردنیاز کتابداران قبل از راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی و مشاوره خوانندگان نظیر دوره‌های مربوط به مشاوره اطلاعاتی و اصول مشاوره و نیز دوره‌های مهارت‌های ارتباطی و فن بیان و غیره پیشنهاد می‌شود. دوره‌های آموزشی مذکور برای آموزش کتابداران متخصص کتابخانه‌های عمومی برای آمادگی و راه‌اندازی خدمات مشاوره اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی از طرف نهاد کتابخانه‌های عمومی برگزار گردد و در آن به آموزش مهارت‌های ارتباطی و فنون مصاحبه مرجع و ارتباطات کلامی و غیر کلامی و استفاده از زبان بدن به همراه دوره‌های تخصصی آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی و راهبردهای جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی در کنار افزایش مهارت‌های سواد اطلاعاتی آنان پرداخته شود تا بتواند خدمات مشاوره‌ای را در کتابخانه خود راه‌اندازی کرده و زمینه‌های کارآفرینی را در کتابخانه‌ها فراهم نمایند.

نشریه مطالعات دانش‌پژوهی

صفحه ۱۰۱

دیدگاه کتابداران

درباره کارآفرینی در

کتابخانه‌های عمومی ...

۶. سپاسگزاری

پژوهشگر لازم می‌داند از همکاری کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان سمنان که در پژوهش حاضر همکاری داشته‌اند تشکر و قدردانی نماید.

۷. منابع و مآخذ

باقری، مرضیه (۱۳۹۱). بررسی تأثیر مشاوره اطلاعاتی گروهی بر اضطراب کتابخانه‌ای و رفتارهای کتابخانه‌ای کاربران نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور (مورد پژوهشی کتابخانه عمومی شهید توکلی فولادشهر اصفهان). *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*. گروه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشکده آموزشهای مجازی. دانشگاه اصفهان. اصفهان. ایران.

باقری، مرضیه؛ زمانی، بی بی عشرت؛ و عبدالمجید، مجید (۱۳۹۱). تأثیر مشاوره اطلاعاتی بر بهبود رفتار اطلاع‌یابی مراجعان به کتابخانه‌های عمومی کشور: مطالعه موردی کتابخانه عمومی شهید توکلی فولاد شهر. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۸(۴)، ۳۸۵-۴۰۰.
20.1001.1.26455730.1391.18.4.3.2

باقری، مرضیه؛ شعبانی، احمد؛ و عابدی، محمد رضا (۱۳۹۲). تأثیر مشاوره اطلاعاتی بر کاهش اضطراب کتابخانه‌ای و رفتارهای کتابخانه‌ای کاربران کتابخانه عمومی شهید توکلی فولادشهر. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۹(۴)، ۵۸۲-۵۶۹.
20.1001.1.26455730.1392.19.4.8.4

باقری، معصومه؛ شریف، عاطفه؛ و تجعفری، معصومه (۱۳۹۶). دسته‌بندی خدمات عمومی کتابخانه‌های دانشگاهی دانشگاه فردوسی مشهد بر اساس مدل رضایت مشتری کانو. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع رسانی*، ۱(۱)۷، ۲۱۷-۱۹۲. doi: 10.22067/riis.v7i1.49223

دیبانی، محمد حسین (۱۳۸۱). *اصول و خدمات مرجع در کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی*. مشهد: کتابخانه رایانه ای.

شکری، مرصع؛ و رهایی، سیما (۱۳۸۴). نقش کتابداران دانشگاهی در مشاوره اطلاعاتی. *اطلاع شناسی*، ۲(۵)، ۱۶۸-۱۵۷.

علیمرادی، زهرا؛ زره ساز، محمد؛ و عظیمی وقار، علی (۱۴۰۱). شایستگی های شغلی مطلوب برای تصدی شغل مشاوره اطلاعاتی در ایران. *مجله تعامل انسان و اطلاعات*، ۹(۳)، ۶۴-۷۶. <http://dorl.net/dor/20.1001.1.24237418.1401.9.3.8.8>

فدائی عراقی، غلامرضا (۱۳۹۱). سخن سردبیر: مشاوره اطلاعاتی، امری فراموش شده در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۸ (۴)، ۳۶۱-۳۵۷. doi: 10.1001.1.26455730.1391.18.4.1.0

فدائی، غلامرضا (۱۳۹۱). کارکردهایی جدید برای کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۸ (۱)، ۷-۲۴.

قنادی نژاد، فرزانه (۱۴۰۱). کارآفرینی در کتابخانه های عمومی: مروری بر مطالعات انجام شده با روش فراترکیب. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع رسانی*، ۱۲(۱)، ۱۰۰-۱۲۰. <https://doi.org/10.22067/infosci.2022.24194.0>

گلینی مقدم، گلنساء (۱۳۸۹). مشاوره اطلاعاتی در جامعه اطلاعاتی. *ماهنامه کتاب ماه کلیت*، ۱۳(۵)، ۲۲-۲۳.

نوروزی، علیرضا؛ و ولایتی، خالد (۱۳۸۸). *مشاوره اطلاعاتی: اصول، روشها و فنون*. تهران: چاپار.

Frank, D. G., Raschke, G. K., Wood, J., & Yang, J. Z. (2001). Information consulting: The key to success in academic libraries. *The Journal of Academic Librarianship*, 27(2), 90-96. [https://doi.org/10.1016/S0099-1333\(00\)00180-4](https://doi.org/10.1016/S0099-1333(00)00180-4)

Joung, H. T. (2008). A Study On Establishment Plan of Consulting System for the Construction and Operation of a Public Library. *Journal of the Korean Society for Library and Information Science*, 42(2), 255-275.

Ocholla, D. N. (1998). Information consultancy and brokerage in Botswana. *Journal of Information Science*, 24(2), 83-95. <https://doi.org/10.1177/016555159802400203>

Shahrzadi, L., & Ashrafi-rizi, H. (2016). Health information consulting: Key role of medical Librarians. *Journal of Medical Education Development*, 9(21), 1-4. doi: 10.1001.1.22519521.1395.9.21.10.7